Les 60 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord Besturen of Rijden, נָהַג {náhag} [pa'al].

Persoon	*Tegenwoordige tijd*		*Verleden tijd*		*Toekomende tijd*		*Persoon*
Ik (m)	נוֹהֵג	noheg	נָהַגְתִּי	náhagti	אֶנְהַג	ènhag	אֲנִי
Ik (v)	נוֹהֶגֶת	nohègèt	נָהַגְתִּי	náhagti	אֶנְהַג	ènhag	אֲנִי
Jij (m)	נוֹהֵג	noheg	נָהַגְתָּ	náhagtá	תִּנְהַג	tinhag	אַתָּה
Jij (v)	נוֹהֶגֶת	nohègèt	נָהַגְתְּ	náhagt	תִּנְהֲגִי	tinhᵃgi	אַתְּ
Hij	נוֹהֵג	noheg	נָהַג	náhag	יִנְהַג	yinhag	הוּא
Zij	נוֹהֶגֶת	nohègèt	נָהֲגָה	náhagáh	תִּנְהַג	tinhag	הִיא
Wij (m)	נוֹהֲגִים	nohᵃgim	נָהַגְנוּ	náhagnoe	נִנְהַג	ninhag	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	נוֹהֲגוֹת	nohᵃgot	נָהַגְנוּ	náhagnoe	נִנְהַג	ninhag	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	נוֹהֲגִים	nohᵃgim	נְהַגְתֶּם	nᵉhagtèm	תִּנְהֲגוּ	tinhᵃgoe	אַתֶּם
Jullie (v)	נוֹהֲגוֹת	nohᵃgot	נְהַגְתֶּן	nᵉhagtèn	תִּנְהֲגוּ *	tinhᵃgoe	אַתֶּן
Zij (m)	נוֹהֲגִים	nohᵃgim	נָהֲגוּ	náhᵃgoe	יִנְהֲגוּ	yinhᵃgoe	הֵם
Zij (v)	נוֹהֲגוֹת	nohᵃgot	נָהֲגוּ	náhᵃgoe	יִנְהֲגוּ *	yinhᵃgoe	הֵן

Gebiedende wijs: m: נְהַג nᵉhag,v: נִהְגִי nahᵃgi, mv: נִהֲגוּ nahᵃgoe *Infinitief: לִנְהוֹג ,לִנְהֹג linhog.

** Ook hier bestaat er een verouderde langere vrouwelijke vorm.*

Opdracht 2: Lezen zonder puntjes. Plaats uitspraaktekens, geef de uitspraak en de vertaling:

נְסִיעָה טוֹבָה !	nᵉsiyáh továh	Goede reis!
מַה הַמֶּרְחָק לְ…	mah hamèrcháq lᵉ...	Hoe ver [is het] naar.., wat is de afstand naar ...
לֵךְ יְמִינָה	lech yámináh	Ga naar rechts
הוּא נוֹהֵג בַּמְכוֹנִית	hoe noheg bamᵉchonit	Hij rijdt in de auto/Hij bestuurt de auto
תַּחֲנַת דֶּלֶק לְיַד הַכְּבִישׁ הַמָּהִיר		tachᵃnát dèlèq lᵉyád hakvisj hamáhir
		Een benzinestation [is] bij ('aan de hand van') de autoweg
הַנוֹסֵעַ הוֹלֵךְ בָּרְחוֹב	hanose'a holech barᵉchov	De reiziger loopt op/in de straat
אֵיפֹה הַכְּתוֹבֶת עַל הַמַּפָּה?	efoh hakᵉtovèt al hamappáh?	Waar [is] het adres op de kaart?

Opdracht 3, een kletsende passagier. Vertaal en geef de uitspreek

Wie bestuurt vandaag de auto?	מִי נוֹהֵג הַמְכוֹנִית הַיּוֹם?	mi noheg hamᵉchonit hayom?
Ik ben de bestuurder, u (v) de passagier	אֲנִי הַנֶּהָג, אַתְּ הַנוֹסֵעַ	ᵃni hannèháq, at hannose'a
Heeft u (m) een landkaart?	הַאִם יֵשׁ לְךָ מַפָּה?	ha'im yèsj lᵉchá mappáh?
De landkaart heb ik thuis	יֵשׁ לִי מַפָּה בַּבַּיִת	yesj li mappáh babayit
of	הַמַּפָּה בַּבַּיִת	hammappáh babayit
Ik (v) zie een benzinepomp	אֲנִי רוֹאָה תַּחֲנַת דֶּלֶק	ᵃni ro'áh tachᵃnat dèlèq
Ik (m) rijd er niet heen	אֲנִי לֹא נוֹהֵג לְשָׁם	ᵃni lo noheg lᵉsjám

Les 61– Judaica 14 - Soekot, Loofhuttenfeest

Het Loofhuttenfeest of Soekot is het derde Bijbelse pelgrimsfeest, waarop men een week lang gedenkt dat de Israëlieten veertig jaar door de woestijn zwierven.

'Alle ingezetenen van Israël moeten in loofhutten wonen, zodat de generaties na u weten dat Ik de Israëlieten in loofhutten liet wonen, toen Ik hen uit het land Egypte geleid heb'

(Leviticus/Wayiqra 23: 42,43 HSV) zei Mozes bij het bekend maken van de feestdagen van de Heer.

Het Loofhuttenfeest duurt een volle week, van 15 t/m 21 Tisjri, dat is de zevende maand van de Hebreeuwse kalender. De eerste en de laatste dag zijn volledige feestdagen, de andere dagen zijn halve feestdagen, waarop wel (gedeeltelijk) wordt gewerkt.
De laatste dag van Soekot is het Slotfeest, sjemini Atseret; op deze dag wordt het boek Prediker gelezen, gedankt voor de oogst en gebeden om regen en een vruchtbaar jaar. Soekot wordt gevolgd door Simchat Torah, Vreugde der Wet (zie les 65).

Een week lang moeten de Joden in hun loofhut wonen – altans eten, voor slapen is meestal geen ruimte. Die loofhut moet gemaakt zijn van plantaardige materialen, zoals hout en doek, en volgens de Misjna (de mondelinge overlevering) moet je tussen de (palm)bladeren of takken van het dak een paar sterren kunnen zien, omdat het zicht naar boven, op God, van fundamenteel belang is. Soekot valt in september of oktober, droge maanden in Israël, dus je hoeft niet bang te zijn voor regen.
Door een week in zo'n loofhut te wonen ervaart de mens opnieuw zijn kwetsbaarheid en zijn behoefte aan bescherming. De hut roept ook op tot: Israël, U bent nog steeds onderweg. U bent geen burger van deze wereld, maar U bent onderweg naar een toekomst met God.
De loofhut staat er maar tijdelijk. Meestal wordt meteen na Grote Verzoendag (10 Tisjri) begonnen met het opzetten van de hut in de tuin of op een balkon of plat dak. Kinderen vinden het leuk om de soekah te versieren met platen, tekeningen, vlaggetjes, teksten en vruchten, die aan de oogst herinneren.

Soekot is ook een oogstfeest, חַג אָסִיף, chag ásif. *'op de vijftiende dag van de zevende maand, wanneer u de opbrengst van het land inzamelt....'* (Leviticus 23:39). Om de herfstoogst tijdig binnen te halen, brachten de boeren in warme streken de nacht vaak ook door in hutten, op het land.

Bij Soekot speelt ook de loelav een rol. *'Op de eerste dag moet u voor uzelf vruchten van sierlijke bomen, takken van palmbomen, takken van loofbomen en van beekwilgen nemen, en u moet zich zeven dagen lang voor het aangezicht van de HEERE, uw God, verblijden.'* (Leviticus 23:40). Vier producten van bomen, אַרְבַּעָה מִינִים *arba'a minim,* 'vier soorten' genoemd, vormen samen de zogenaamde loelav, die de vreugde symboliseert.

Die plantenbundel bestaat uit:
• *hadassim* - drie geurende mirtetakken,
• *arawot* - twee beekwilgtakjes
• *loelav* - een grote groene palmtak, die zijn naam gaf aan de plantenbundel,
• *etrog* - een grote gele of geelgroene, geurige

citrusvrucht die lijkt op een citroen en heerlijk ruikt. Hij wordt vaak in een speciale fraaie doos bewaard, zie foto (z.o.z.).

Terwijl de vrucht en de bundel in de hand worden gehouden zegt men in de soeka de bijbehorende zegenspreuk (בְּרָכָה *beracha*), waarna ermee in de zes richtingen van de schepping wordt gezwaaid: naar het oosten, zuiden, westen, noorden, naar de hemel omhoog en naar de aarde omlaag. Hiermee wordt in vreugdevolle lofprijzing en aanbidding van God aangegeven dat de vruchten van de gehele aarde aan God toebehoren en uit zijn hand ontvangen worden.
In de synagogediensten wordt de loelav in de hand meegenomen tijdens de dagelijkse rondgangen om het spreekgestoelte en tijdens het reciteren van de *Hallel* (de lofpsalmen: Psalm 113-118). Tijdens het lezen van Psalm 118 wordt met de loelav gezwaaid als het *hoshana* (hosanna= 'red ons toch' of 'geef nu heil') wordt gelezen (vers 25).

Aan de vier soorten is wel een symbolische betekenis toegekend:
• De etrog heeft smaak en reuk; zo zijn er in het Joodse volk mensen met Torah-kennis en goede daden.
• De palmtak loelav heeft smaak, maar geen geur; zo zijn er mensen met Torah-kennis maar die het geleerde niet in praktijk brengen.
• De mirtetakken hebben geur, maar geen smaak; zo zijn er mensen met goede daden, maar zonder kennis van de Torah.
• De wilgetakken hebben smaak noch geur; zo zijn er mensen die geen Torah-kennis en geen goede daden hebben.

De Eeuwige zegt: ‘neemt hen allen samen tot één bundel, vormt een éénheid; de één zal voor de ander verzoening voor Mij doen.’

De vier soorten vertegenwoordigen ook vier redenen om dankbaar te zijn. De etrog vertegenwoordigt de vele vruchten die we voor onze voeding gebruiken; de loelav doet denken aan de bomen waarvan huizen gebouwd kunnen worden; de sierlijke mirtetakken woordigen sierplanten en kruiden, en het hout van de beekwilg is geschikt om te stoken en warmte te geven.

Woordenschat:

אֶתְרוֹג, אֶתְרֹג	ètrog (m)	Etrog, 'paradijsappel', geurige geelgroene citrusvrucht
בָּנָה	bánáh [pa'al]	Bouwen, opbouwen
בַּנַאי	banay (m)	Bouwvakker, metselaar
בּוֹנֶה	bonèh (m)	Bouwer, bouwmeester
בְּנִיָה	beniyáh (v)	Gebouw
בִּנְיָן	binyán (m)	Gebouw; vervoegingswijze van een werkwoord
גַּג	gag (m!)	Dak גַּגּוֹת gagot
דָּהַר	dáhar [pa'al]	Draven, galopperen
הֲדַס	hᵃdas (m)	Mirte
זְמַן	zᵉman (m)	Tijd, seizoen, termijn
חִיכָּה, חִכָּה	chikáh [pi'el]	Wachten, afwachten
טַח	tach	Klop
כָּבוֹד	kávod (m)	Eer, respect
לִכְבוֹד	lichvod	Ter ere van
לוּלָב	loeláv (m)	(Dichte) palmtak
לָקַח	láqach [pa'al]	Nemen; inf לָקַחַת. De lamet assimileert in de toekomende tijd
מַהֵר	maher (bw)	Snel
מָחָר	máchár (bw)	Morgen
מַסְמֵר	masmer (m)	Spijker; tophit (muziek)
סֻכָּה, סוּכָּה	soekáh (v)	Hut, loofhut, tent
סֻכּוֹת, סוּכּוֹת	soekot	Loofhutten(feest)
חַג הַסּוּכּוֹת	chag hassoekot	Loofhuttenfeest
אָסִיף	ásif (m)	Oogst
חַג הָאָסִיף	chag há'ásif	Feest van de inzameling van de oogst
עֲרָבָה	ᵃráváh (v)	Wilg; steppe, woestijn, wildernis ('Arabië')
פַּטִּישׁ	pattisj (m)	Hamer
פְּנַאי	pᵉnay (m)	Vrije tijd
קָנֶה	qánèh (m)	Stengel, (riet)halm, buis, stam
קִישֵּׁט, קִשֵּׁט	qisjet [pi'el]	Versieren, decoreren

Opdracht 1: Vertaal en geef de uitspraak. Benut de woordenlijst, Les_75.

Een palmtak en twee beekwilgtakken en drie mirtetakken en een mooie etrog

….

….

Wij eten vandaag in de loofhut ….

….

חַג הַסּוּכּוֹת הוּא גַּם חַג הָאָסִיף ….

….

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord בָּנָה {bánáh} [pa'al] Bouwen (*to build*). Controleer jezelf op de website www.hebrew-verbs.co.il

Persoon	*Tegenwoordige tijd*		*Verleden tijd*		*Toekomende tijd*		*Persoon*
Ik (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנִי
Ik (v)	.....	.....	.....	.....	אֶבְנֶה	èvnèh	אֲנִי
Jij (m)	בּוֹנֶה	bonèh	.....	.....	.....	.....	אַתָּה
Jij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתְּ
Hij	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הוּא
Zij	.....	.....	בָּנְתָה	bántáh	.....	.....	הִיא
Wij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתֶּם
Jullie (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתֶּן
Zij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הֵם
Zij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הֵן

Geb. wijs: m: ....., v: ....., mv: ....., infinitief: לִבְנוֹת livnot

Opdracht 3: Beluister het lied Patisj masmer (en als u tijd heeft, nog meer Soekkot-liederen): www.youtube.com/watch?v=5APfwbzVDKQ of www.youtube.com/watch?v=o7D5sSpfk_4 www.youtube.com/watch?v=cs6id7Ehr_0 of www.youtube.com/watch?v=TODTgzdUfH0

Geeft bij de tekst de uitspraak en de vertaling:

פַּטִּישׁ מַסְמֵר .....

נִיקַח מַהֵר .....

סוּכָּה לִבְנוֹת .....

בַּנִּים בַּנוֹת .....

.. ,טַח. טַח, טַח .....

קְנֵה קָנֵה .....

סוּכָּה נִבְנָה .....

קַשֵּׁט הַגַּג .....

לִכְבוֹד הֶחָג .....

.. ,טַח. טַח, טַח .....

מַהֵר, מַהֵר .....

הַזְמַן דּוֹהֵר .....

אֵין פְּנַאי חַכּוֹת .....

מָחָר סוּכּוֹת .....

... ,לָהּ, לָהּ, לָהסְמֵ .....

Bronnen: *Israel Today magazine; Israelendebijbel.nl; Goisrael.nl; R. Visscher, Yachad.nl; Kerkenisrael.nl; museumsynagoge Elburg (foto etroghouder); Youtube.com*
Zie ook: *Woordenlijst, Les_75*